

נגיעות מפרשת השבוע נצבים

אנו מגיעים ב"ה אל השבת האחרונה של שנת תשפ"א, לא באווירה של סוף וסיום אלא בדרך היהדות באווירה של אמונה בהתחלות חדשות, הזדמנויות, בסימן טוב ובבחינת "תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה ובככותיה" כמידי שנה לפני ראש השנה ניכנס לאווירה המיוחדת של הימים הנוראים כשנקרא בפרשה "אתם נצבים היום פלגם, לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם, זקניכם ושוטריכם, פל, איש ישראל. טפכם נשיכם וגר, אשר בקרב מתגיה: מחטב עצי, עד שאב מימיה... ולא אתכם, לבדכם אנכי, פרת את-הפריית הזאת, ואת-האלה, הזאת. כי את-אשר ישנו פה, עמנו עמד היום, לפני ה' אלהינו; ואת אשר איננו פה, עמנו היום" בראש השנה ויום כיפור בתי הכנסת (ומנייני הרחוב) מתמלאים עד אפס מקום ב" נצבים" מתפללים קבועים ומזדמנים מבוגרים וילדים מכל השכבות המגורים והעדות מי בדקות ומי בנגיעות קלות. כולם מבקשים להיטהר, להתברך ולטעום מהאווירה ולהעבירה הלאה לדורות הבאים כפי שקיבלנו אנו וכפי שמובא במשנה "בראש השנה, פל פאי העולם עוברין לפניו פבני מרון, שגאמר היצר יחד לפם המבין אל פל מעשיהם."

בפרשה מוזכר שוב אחד היסודות הגדולים בתורה – זכות הבחירה החופשית אשר משווק היטב בשיטת המקל והגזר. משה מציב שתי אופציות לבחירה עבור עם ישראל "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב, ואת המות ואת הרע". רש"י מסביר בצורה ברורה ופשוטה "אם תעשה טוב הרי לך חיים, ואם תעשה רע הרי לך המות." הבחירה והשלכותיה. יש תוצאות ישירות לבחירה האישית. הקב"ה נתן את הבחירה בידינו ואנו נושאים באחריות על מעשינו ועתידיים לתת את הדין עליהם - לטוב או לרע. הפסוקים ממשיכים ומפרטים את המעשים הטובים, את הברכה שתבוא בעקבותיהם, את המעשים הרעים ואת מה שיבוא חלילה בעקבותיהם.

הרב שלומי אלדר מביא מהלכות תשובה של הרמב"ם כיצד נידון האדם על מעשיו "אדם שעונותיו מרובין על זכויותיו - מיד הוא מת ברשעו" - כדברי רש"י "אם תעשה הרע הרי לך המוות". הראב"ד, מהחולקים הידועים על הרמב"ם, מבין שהרמב"ם למד את זה מדברי חז"ל לגבי ראש השנה, שרשעים נחתמים לאלתר למיתה. אך הוא דוחה את ההבנה הזאת "רשעים נחתמין לאלתר למיתה" - שמיד מתים. ואינו כן, כי יש רשעים חיים הרבה". ההיסטוריה מלאה באנשים שבוודאי עוונותיהם מרובים על זכויותיהם, ובכל זאת לא מתו צעירים כיצד אם כן, נבין את דברי הרמב"ם? תהיה זו נאיביות גמורה ובלתי הגיונית לקבל דברים אלה כמות שהם. ניתן ללמוד דווקא מהרמב"ם עצמו, שמזהיר בכל כתביו מקבלת דברי חז"ל כפשוטם, כאשר המציאות סותרת אותם באופן כל כך ברור ונחרץ. מהי, אם כן, כוונת דבריו? בחלק הראשון של מורה הנבוכים, נותן הרמב"ם מעין "מילון", על מנת לעזור לנו להבין את המשלים והמשמעויות החבויות בלשון התורה, הנביאים וחכמים. הוא מבאר את המילה "חיים" (מעבר למשמעות הפשוטה), ובתוך כך מסביר את הפסוק מפרשתנו, באופן קצת שונה.. "נקראו הדעות האמתיות - "חיים", והדעות המופסדות - "מות".

הטוב אינו מזכה אותנו בחיים כתוצאה ממנו - הוא החיים עצמם; הרע אינו גורר את המוות - הוא המוות עצמו! הרמב"ם מסביר שזו כוונת חז"ל באומרם ש"צדיקים אפילו במיתתן קרואים חיים, ורשעים אפילו בחייהם קרואים מתים" - יש החיים אחרי מותם, בחיים שאין עמהם מוות (בזיכרון ובעולם הבא), ויש המתים עוד בחייהם. אם כן, כאשר הרמב"ם כותב ש"מי שעונותיו מרובות על זכויותיו - מיד הוא מת ברשעו" - הכוונה היא שהרשע עצמו הוא המיתה! חיים חסרי תוכן, עם השקפת עולם מעוותת, פחד, שאין בהם צדק, יושר, חסד רגש ומוסר, אינם נחשבים חיים כלל. אנו עומדים לפני ראש השנה, לפני יום הדין בו ייקבע "מי יחיה ומי ימות" עלינו לדעת ולזכור שבראש ובראשונה, כפי שמלמד אותנו הפסוק בפרשה ההחלטה של "מי יחיה ומי ימות" נתונה לבחירתו של האדם עצמו "זכרנו לתיים, מלך תפץ בתיים, וכתבנו בספר חיים, למענה אלוקים חיים"

שבת שלום ושנה טובה.

שחר איתן

לעילוי נשמת אבי, מורי ורבי אברהם חנן בן נתן ואתל ז"ל